

۱۸۱۶

دانشگاه تهران

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه

برای دریافت درجه لیسانس علوم تربیتی از دانشگاه تهران

موضوع:

پرورشی

علل پزهکاری نوجوانان در تهران

استاد راهنما

جناب آقای دکتر محمد حسین سروری

۱۳۴۸ - ۴۹

سال تحصیلی

تألیف: محمد موسی زاده

۱۸۱۶

تشکر :

از استاد محترم جناب آقای دکتر محمد حسین سروری

که با علاقه و شور خاصی مرا در انجام و

پایان این تحقیق راهنمایی فرمودند .

این رساله با دردمندانه فزون
دانشجوی ارشد
دکتر
۱۳۴۹/۴/۲۴

تقدیم

- به آنکه اولین قطرات شهد محبت را در کام چکاند
- به آنکه مراد را آفرید و مهرش شهابت بود باری آموخت
- و کو شهد تا فرزندانش را برای جامعه امروز تربیت کند *

تقدیم به یاد روز غمگین

تقدیم به :

دانی بزرگوارم جناب آقای حسینی مایه نوری که عشق

به تحصیل و زندگی را بعد از پدر مرحومم در روح من زنده ساخت .

تقدیم پر :

برادرانم : حمید ، رحیم ، حبیب

کہ ہوسے دیند کی موجب سرافرازی و افتخارمن ہود مانند

قصه هم به :

دوستان ارجمند

آقای : سید احمد یوسفی ، طی اسفندجی ، سیف‌اله بهاری

که دیندگی مرا راهنمایان دلسوز و شایسته ای بوده اند .

فهرست منابع و مراجع

صفحه	عنوان
	گفتار نخست - سخنی چند درباره طبل و عوامل بزه و انگیزه های تأسی از آن :
۱	۱ - موع روانشناسی جنایی
۳	۲ - عقاید جنایی با فطره بودن بزهکاران
۵	۳ - سابقه و تاریخچه بزهکاران جوان
	۴ - عوامل اجتماعی و روانی بزهکاران از دیدگاه روانشناسی اجتماعی
۱۰	
۱۳	۵ - انگیزه و عوامل درونی بزهکار جوان
۱۵	۶ - انگیزه و عوامل بیرونی بزهکار جوان
	گفتار دوم - نظری کلی به مشخصات دوره بلوغ و نوجوانی :
۱۸	۱ - پدیده‌های دوره بلوغ
۲۰	۲ - آغاز احساسات و مسائل جنسی نوجوانان
۲۲	۳ - صفات کلی دوره نوجوانی
۲۴	۴ - نیازها و مشکلات نوجوانان

فهرست مندرجات

فصل سوم	ارزشیابی نتایج تحقیق :
۱- این گفتار شامل بیست جدول بوده که به ترتیب سئوالات پرسشنامه در این دفترچه تحقیق قرار دارند	از صفحه ۴۲۸ تا ۴۹
گفتار چهارم - روشهای درمان و پیشگیری و راه حلها	۳
۱- نظری به ارزشیابی جرائم ارتکابی نوجوانان تیریز	۵۰
۲- فشار روحی و محرومیت نوجوانان	۵۱
۳- تاثیر طلاق و اثرات سوم آن در روحیه نوجوان	۶۰
۴- روابط خانوادگی نوجوان	۶۱
۵- تاثیر شیر مدرسه و مدل ناز در شخصیت نوجوان	۶۵
۶- معاشین و محیط نوجوان	۶۷
۷- عوامل اقتصادی نوجوان	۶۹
۸- تربیت مجدد و درمان بزهکاری نوجوانان	۷۱

پیشگفتار

پدیده بزهکاری نوجوانان و جوانان که امروزه حادثه‌ترین و مهم‌ترین مسأله کشورهاست و بحسرت یک معمای دردناک زمان جلوه کرده باطنی قرون و اعمار متعادی و پسا-پسرفت‌علم و معرفت و باوجود دانش و فلسفه هنوز مورد بحث و گفتگوی دانشمندان رشته‌های گوناگون حقوق، جرم‌شناسی، روانشناسی، جامعه‌شناسی و معلمان تربیتی و اخلاق و هزاران نفر از طبقات مردم، پدران و مادران، اولیا، امور و مسئولان سازمانهای کشوری فرار می‌دهد. بطور کلی تمام طبقات مردم هر کدام بخشی و تحت عناوین مختلف نسل سرگردان، نسل منحط، لاپالسی و مسیاندروغیره - نوجوانان و جوانان ما را مورد بحث و انتقاد قرار می‌دهند.

اگر در این باره با اظهار نظر قطعی بپردازیم از مطالعه اسناد و مدارک تاریخی و شرح زندگی و احوال پاره‌ای از گذشته نوجوانان و جوانان دوره‌های گذشته باقی مانده است چنین برمی‌آید همچنانکه عماره و نسبت بزهکاری آنان به شدت و کثرت امروزه نبوده البته جز این هم نمیتوانست باشد زیرا در هیچ دوره‌ای عوامل تحریکی کم‌سرا ه کننده که از هر جانب نوجوانان و جوانان امروزی را احاطه کرده و موجب تا بسا مانسی افکار و عواطف آنان می‌گردد باندازه عصر حاضر فراهم نبوده است. باید اذعان نمود

مهمترین علت اصلی مشکلات وزهکاری نوجوانان و جوانان عصر حاضر بطور کلی

از سه عامل اقتصادی و تربیتی و محرومیت جنسی سرچشمه میگرد *

از آفات اجتماعی هم که مخصوصاً پس از دو جنگ جهانی در قرن حاضر با تجلی

خاصی موضوع سخن محافل بین المللی و داخلی است * ساله " بزهکاری

جوانان " که از جنبه های فردی ، خانوادگی ، اقتصادی ، تربیتی و اجتماعی

مورد بررسی قرار میگیرد تا بوسیله تحقیقات جنگه موجب متلاشی شدن خانواده ها

و سرگردان کردن کودکان مستعدیده ای شده است که بر اثر کمبود مواد غذایی زمان جنگ

یا سالهای پس از جنگ ندانستن سرپرست و حامی به پرگاه دزدی و بی هفتگی و

بدبختیهای دیگر اجتماعی سوق داده شده و موجب افزایش بزهکاری آنان گردیده

تا دامنه آن بد و افتاده ترین نقاط کشورهای مختلف جهان سرایت نمود *

حساسیت روانی جوانان و قابلیت انطباق او با هر شرط اجتماعی - تحولاتی

که در حیات جوان پیش میآید و بالاخره محیط های مختلف شغلی و تربیتی و

اقتصادی و خانوادگی که جوان با آن مواجه است انگیزه ها و عوامل درونی و بیرونی

بزهکاری جوان را تسهیل میدهد با چنین وضعی باید بفرچاره اندیشی اساسی

در باره پیشگیری و درمان این پدیده و آفت مهم اجتماعی شد زیرا جوان قابلیت و

پذیرش هر نوع عادت نیک و زشت را بر حسب تقاضای سنی و ارگانیک *
 * Organism خود داراست *

مسأله بررسی بزهکاری جوانان برای ملکت امر حیاتی است با مراحت باید
اذعان کنیم که رسیدگی باین موضوع مهم اجتماعی که با آینده نسل جوان ملکیت
و حیات صیبن ما بستگی دارد بهیچوجه با برنامه های انقلابی کشور ما هماهنگی
نیست و در باره عوامل درونی و بیرونی بزهکار جوان و سنجش علل آن اقدامی نشده
جوانان با اشتباهی روانه ندامتگاه میگردند * بدیهی است این سیاست کفیری نمیتواند
بدون هماهنگی با برنامه های تربیتی و اقتصادی ملکت باشد * نبرد با جهل و بیگاری
و فساد و پدیده های مخرب و فساد انگیز دیگر عوامل موثر برنامه پیشگیری جرائم
جوانان است خانواده ها هم میتوانند در این باب عامل بسیار موثری در تسهیل
تربیات اجتماعی و تحقیقی گام بردارند *

در پرتو پژوهش دقیق و برنامه منظم و کاوش علمی میتوان از بزهکاران ناسازگار امروز ،
مردان مفید و سازگار و امیدوار با اجتماع فردا تحول داد این وسایل برای تحقق آرمان
معد سرخو نسبت ساختن هموطن و نبات انسانهای محروم است * چه لذتی بالا تر
خوشبخت نمودن یک همزود میتوان دانست ؟ بگذارید خدمتی در راه نجات قربانیان

نظامی تربیتی و خانوادگی و استعدادگان پسرانهای اقتصادی و پلید بیهای اجتماعی
نام برداشته شود. اجازه دهید در پرتو دانش و بینش دانشمندان برای نجات
هزاران پزهکار جوان کشور کوششی علمی و اجتماعی تحقق یابد و این نیروی
انسانی بجای زندانبانی به کارگاهها و کشتزارها و مدارس و کارخانه ها اعزام
شوند. آغاز این امر با پژوهش علمی و ادامه آن با برنامه های دستگاههای اجرایی
و پایان آن تحقق آرمانی ملی و انسانی است. آرمانی مظهر بزرگترین لذات
بغول روسو: لذت خدمت به انسانهای محروم.

به فرموده شاهنشاه آریامهر: " در مبارزه با فقر و جهل، تعمیر
فرهنگ و بهداشت، از عهدهای مقدس و وطنی است. اما اجرای آن تنها با حریف
امان پذیر نیست باید دارد. کار مداوم و طولانی "

نگارنده در مقابل عظمت موضوع جز ذراتی که آن ذره که در حساب ناید شخصی
نقواند دانست ولی آنچه مسلم است رساله حاضر با تمام ناچیزیش در زمینه موضوعی
نگارگریافته است که در کشور ما کاملاً غایب دارد و هنوز راه منالعه و تحقیق
پزه شناسی نسل جوان پس سخت و نااموار است و مسکلات و محدودیتهای فراوان

دیگری دربردارد که پایستی یا پیوسته دلها آینده نسل جوان کشور را که متوسط
بهمه است و بهول دقت صنایع آینده نسل جوان این کشور بل و راه آسفالت نیست که
اگر در آن تظلم شود فقط سرمایه مادی از بین رفته است و میتوان با سرمایه جدیدی آنرا
خراب کرد و از نو ساخت حیات نسل جوان این مملکت و تمام مالک دیناست که
اگر از دست رفت بدست آوردنی نیست .

ه

—

کفتار نخست

سخنی چند در باره طل و عوامل بزه و انگیزه های مختلفه آن

۱ - موضوع روانشناسی جنایی

روانشناسی جنایی بحث و تحقیق در باره چگونگی تشکیل شخصیت بزهکاران و روشن ساختن جرائم و یافتن طل و موجبات آنهاست. روانشناسی جنایی در این تحقیق روانشناسی اجتماعی و روان گاهی و روش تست را بیاری می طلبد زیرا چنانکه بیان خواهد شد بزهکاران مانند سایر افراد مردم موجبات رفتارشان هم سمات ذاتی و استعداد های مادر زاد است هم طادات و اخلاقی که در محیط اجتماعی کسب کرده اند و هم آرزو های سرکوفه و گامهای و زده که از دوران کودکی در روان نا آگاه آنان آثاری باقی گذارده و گاه بوجه مختلف بروز و ظهور میکنند.

آدمی که در اجتماع زندگی میکند باید فعالیت خود را که بر پایه حقوق طبیعی او ضرار دارد در حدود مواظبت موجود صورت دهد و مانع فعالیت قانونی دیگران نشود کسی که از این حدود تجاوز کند و بحقوق همزمان بوجه مثبت یا منفی لطمه

وارد سازد به اختلال نسیم جامعه و نفس قانون برداخته است و عطش بزه محسوب
میشود پس بزه هارتلز سرکشی فرد است در پراپسر اراده اجتناع که بوسیله مقررات
قانونی تعبیر و تفسیر میشود .

تایمل مربوط سخت شد تا حاصل میکند و بصورت شهوت در میآید سپس با
نیروی مخصوص خود موجب اختلال تبدنی و روانی میگردد در این میان نقش عقل
بسیار خفیف میشود و تحت الشعاع آن و خواهرش یا خواهشهای او قرار میگیرد بحیثیت
دیگر منطق عقل که با خون سردی و بیطرفی از مقدمات واقعی بیرون میآورد بی اثر
و مردود می شود .

" چنانکه میدانیم نشانیات عموماً و تقایلات و مواطف خصوصاً و شهوات بالا خص
بسته با حرکات بدنی مانند تغییرات دستگاه خسون و جهاز تنفسی و جهاز کوارشی
و ده های دارای ترشح درونی و جز آن همراهند و شهوت مواطف و تقایلات دیگر
مانند عزت نفس ، محبت خانوادگی ، حس نوع دوستی . . . . . را تضعیف میکند
و آدمی میان فکر و تعقل نمی دهد .

بزه در واقع لطمای شدید با اجتماع میزند چه از یک سوی یکی از اعضای آن زمانی